

ZÁKON

ze dne.....2018,

kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 262/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 278/2003 Sb., zákona č. 356/2003 Sb., zákona č. 670/2004 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 155/2010 Sb., zákona č. 211/2011 Sb., zákona č. 299/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 165/2012 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 90/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 103/2015 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 152/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb. a zákona č. 225/2017 Sb., se mění takto:

1. V § 17 odst. 7 se za písmeno c) vkládá nové písmeno d), které zní:

„d) rozhoduje spory týkající se nákladů na provedení přeložek zařízení podle § 47 odst. 2 a 3,“

Dosavadní písmena d) až s) se označují jako písmena e) až t).

2. V § 47 odstavec 2 zní:

„(2) Přeložku zařízení přenosové soustavy a zařízení distribuční soustavy zajišťuje jeho vlastník na náklady toho, kdo potřebu přeložky vyvolal. Provozovatel přenosové nebo distribuční soustavy je povinen seznámit toho, kdo potřebu přeložky vyvolal, se způsobem provedení přeložky, předpokládanými náklady a položkovým vyúčtováním nákladů na její provedení. Náklady na provedení přeložky mohou zahrnovat pouze nezbytně nutné náklady, nezahrnují náhradu za věcné břemeno zřízené podle § 24 odst. 4 a § 25 odst. 4.“

3. V § 47 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 47 zní:

„(3) Vlastník zařízení hradí náklady na provedení přeložky v případech, kdy po žadateli o přeložku nelze náhradu nákladů na její provedení spravedlivě požadovat. Jde o případy
a) kdy z důvodu špatného technického stavu zařízení vzniká škoda na nemovitosti a vlastník zařízení nezajistí nápravu,

b) kdy je přeložku nutno provést pro účely změny nebo odstranění stavby, pokud povinnost změny nebo odstranění vyplývá ze zvláštního právního předpisu⁴⁷⁾.

⁴⁷⁾ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).“

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 4.

4. V § 91 odst. 3 písm. h) se za slova „náklady na její provedení“ vkládají slova „nebo položkovým vyúčtováním nákladů na její provedení“.

5. V § 91 odst. 4 písm. k) se za slova „náklady na její provedení“ vkládají slova „nebo položkovým vyúčtováním nákladů na její provedení“.

Čl. II **Účinnost**

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem ode dne jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Dle současné právní úpravy jsou podnikatelé v elektroenergetice oprávněni umisťovat svá zařízení (především inženýrské sítě a jejich prvky) na nemovitostech (osnova kvůli jednotnosti terminologie zákona užívá starého pojmenování pro nemovité věci) ve vlastnictví jiných osob. Přitom jsou povinni zřizovat věcná břemena umožňující využití těchto nemovitostí. To mohou učinit buď smluvně, nebo dosáhnout zřízení věcného břemene ve vyvlastňovacím řízení.

Náhrada za zřízení věcného břemene je obvykle jednorázová ve výši desítek korun až jednotek tisíc korun. Může být stanovena dohodou nebo ve vyvlastňovacím řízení na základě znaleckého posudku. Za účinnosti starších právních úprav (např. tzv. elektrisačního zákona) navíc vznikala věcná břemena ze zákona a de facto bez náhrady.

U již zřízených zařízení často nastávají situace, kdy vlastník nemovitosti potřebuje zařízení podnikatele přemístit (tzv. přeložka). Nutnost přeložky může být vyvolána důležitými důvody na straně zatíženého vlastníka – demolicí budovy nebo její nezbytnou rekonstrukcí. Potřeba přeložky může být dána i důvody zapříčiněnými podnikatelem v energetice, mezi ty patří poškozování nemovitosti špatným technickým stavem zařízení podnikatele (např. rezavějící konzole elektrického vedení na fasádě domu).

Energetický zákon stanoví, že přeložku vždy hradí ten, kdo její potřebu vyvolal (dále jen „žadatel o přeložku“). Náklady na její provedení obvykle dosahují řádově vyšších desetitisíců až statisíců korun; riziko vzniku těchto nákladů přitom nebývá zahrnuto v ocenění věcného břemene. Vlastníci zatížených pozemků tak často musejí hradit vysoké částky, aby mohli nakládat se svým majetkem, který jim byl zatížen ve veřejném zájmu.

Dle Listiny základních práv a svobod je omezení vlastnického práva přípustné jen ve veřejném zájmu a za náhradu. Náhrada poskytovaná za věcná břemena pro zřízení zařízení však není adekvátní vzhledem k nákladům, které vlastníkům mohou v budoucnu vzniknout v souvislosti s nutností přeložky. Tím dochází k nepřiměřeným zásahům do vlastnického práva. Společnost jako celek profituje z elektroenergetických inženýrských sítí, ale významnou část nákladů nespravedlivě přenáší na malou skupinu osob, jejichž nemovitosti jsou zatíženy. Dochází tak k privatizaci nákladů veřejných služeb. Správná, práva jednotlivce šetřící úprava by přitom měla náklady socializovat, tedy dělit mezi uživatele služeb. Náklady by měli hradit vlastníci infrastruktury, podnikatelé v elektroenergetice, a ve vyúčtování je na uživatele služeb přenášet.

Příspěvek k odstranění popsaného nespravedlivého stavu má za cíl navrhovaná novela. Ta nově vyjmenovává případy, kdy je nespravedlivé požadovat úhradu nákladů přeložky vlastníkem zatížené nemovité věci a ukládá v takových případech hradit náklady přeložky vlastníkům zařízení. Jedná se o situace, kdy zařízení poškozují nemovitost žadatele a vlastník zařízení nezajistí nápravu, nebo kdy potřeba zařízení přeložit vyplývá z povinností, které vlastníku nemovitosti ukládá stavební zákon.

Nově se vlastníku zařízení, který přeložku zajistil, také ukládá povinnost poskytnout žadateli o přeložku podrobné položkové vyúčtování nákladů na zajištění přeložky. Tato povinnost, respektive její případné porušení, je promítnuta i do sankčních ustanovení zákona.

Novela přesouvá část nákladů na realizace přeložek na podnikatele v elektroenergetice, lze nicméně předpokládat, že podnikatelé tyto náklady zahrnou do ceny poskytovaných služeb. Novela tak pro ně nebude v konečném důsledku mít negativní ekonomické dopady. Nová pravidla budou naopak i pro ně pomůckou v nežádoucí situaci, kdy se každý z nich snaží reagovat na současný nespravedlivý stav vlastními metodikami či interními předpisy, které však nejsou transparentní a předvídatelné a v očích veřejnosti tak dochází ke zbytečnému poškozování jak pověsti podnikatelů v elektroenergetice, tak důvěry v právní stát.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná úprava usiluje o uvedení současného právního stavu do souladu s ústavním pořádkem za situace, kdy energetický zákon nepřiměřeně zasahuje do vlastnických práv zajištěných Listinou základních práv a svobod.

3. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, popřípadě i s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie

Předpisy Evropské unie, judikatura soudních orgánů Evropské unie nebo obecné právní zásady práva Evropské unie se na danou oblast nevztahují.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Na právní úpravu řešenou tímto návrhem se nevztahují žádné mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhovaná právní úprava nebude mít žádný přímý negativní dopad do státního rozpočtu, ani do jiných veřejných rozpočtů.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava bude mít dopady na podnikání v elektroenergetice. Tyto dopady lze odhadovat v řádu desítek milionů korun, nepůjde však o navýšení dosavadních nákladů provozu elektroenergetických sítí, nýbrž o přenesení nákladů z doposud nespravedlivě zatížených vlastníků nemovitostí na podnikatele v energetice. Lze předpokládat, že podnikatelé tyto náklady zahrnou do cen svých služeb a přenesou je na zákazníky.

České sdružení regulovaných elektroenergetických společností na výslovnou žádost odmítlo poskytnout přesné údaje pro výpočet dopadů zákona. Z údajů prezentovaných při jednání o novele energetického zákona některými z distributorů lze nicméně vyrozumět, že roční počet realizovaných přeložek je v řádu stovek ročně, přičemž náklady na jednu přeložku dosahují desítek až stovek tisíc korun.

Tyto náklady jsou za současné právní úpravy vždy přenášeny na žadatele o přeložku. Dle navrhované úpravy by část žadatelů o přeložku byla od úhrady nákladů osvobozena. Celkový dopad návrhu na podnikatele v elektroenergetice je odhadnut na desítky milionů korun ročně, o stejnou částku naopak návrh ulehčí žadatelům o přeložky.

Navrhovaná právní úprava nebude mít zvláštní dopady na rodiny a specifické skupiny obyvatel ani životní prostředí.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava se nevztahuje k ochraně soukromí a osobních údajů.

8. Zhodnocení současného stavu a navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Předmětná právní úprava nemá vztah k rovnému postavení mužů a žen ani k zákazu diskriminace.

9. Zhodnocení korupčních rizik

Vzhledem k obsahu právní úpravy nebyla shledána žádná rizika, která by mohla vést ke korupčnímu jednání.

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava se nevztahuje k bezpečnosti nebo obraně státu.

B. Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Navrhuje se uzákonit pravomoc Energetického regulačního úřadu rozhodovat spory týkající se nákladů přeložek elektroenergetických zařízení a jejich úhrady.

Tato pravomoc je obdobou stávajících pravomocí ERÚ rozhodovat spory např. o připojení k přenosové nebo distribuční soustavě. ERÚ tak umožní v pochybnostech posoudit, zda se jedná o nezbytné náklady, jejichž přenos na podnikatele má být na základě zákona realizován. Ustanovení má současně chránit vlastníky nemovitostí před nutností domáhat se svých práv nákladnou soudní cestou, a rovněž zabránit zabřemenění soudů.

K bodu 2

V souvislosti s provedením přeložky dotčeného zařízení, resp. s náklady na její realizaci, se posiluje právo na informace osoby, která potřebu přeložky vyvolala. Jelikož se finančně podílí na realizaci přeložky, má tato osoba již dle současné úpravy právo být před provedením přeložky seznámena se způsobem provedení přeložky a předpokládanými náklady.

Novelou se navrhuje rozšířit tento princip o právo být po realizaci přeložky seznámen s podrobným položkovým vyúčtováním jejích nákladů. Důvodem je obava, že za stávajícího stavu, kdy přeložky realizuje jen velmi úzký okruh dodavatelů, může docházet k účtování nepřiměřeně vysokých cen.

K bodu 3

Odstavec 3 § 47 stanovuje výjimku ze stávajícího pravidla, že úhradu nákladů přeložky hradí žadatel o přeložku.

Pro množinu případů, kdy se úhrada nákladů přeložky žadatelem o přeložku jeví nespravedlivou, přisuzuje novela povinnost hradit tyto náklady vlastníku zařízení. Mezi tyto případy patří poškozování zatížené nemovitosti zařízením, aniž vlastník zařízení zajistí nápravu, a nutnost provedení přeložky zařízení v důsledku plnění povinnosti, kterou vlastníku nemovitosti ukládá stavební zákon.

K bodu 4 a 5

V návaznosti na novelizační bod 2 se rozšiřuje možnost uložení sankce podnikateli v elektroenergetice.

Vedle stávajících případů, kdy neseznámí žadatele o přeložku se způsobem provedení přeložky a předpokládanými náklady na její provedení, může nově být pokutován také v případě, kdy neseznámí žadatele s položkovým vyúčtováním nákladů na provedení přeložky.

K čl. II

Délka legisvakanční doby je úměrná rozsahu a významu změn, který předmětný návrh zákona přináší.

V Praze dne 19. července 2018

Milan Štěch, v. r.
předseda Senátu